

Informatīvais ziņojums

“Par Latvijas Nacionālās jūras zvejas kontroles programmas 2014. – 2020. gadam izpildi 2018. un 2019. gadā”

Izmantoto saīsinājumu saraksts

EK	Eiropas Komisija
ERS	Zvejas darbību elektroniskās reģistrēšanas un ziņošanas sistēma
ES	Eiropas Savienība
Izsekojamības apakšmodulis	Elektroniskās jūrā nozvejoto un akvakultūrā izaudzēto zivju (zvejas produktu) izsekojamības sistēmas apakšmodulis
Īstenošanas lēmums Nr. 2018/1986	Komisijas 2018. gada 13. decembra īstenošanas lēmums (ES) 2018/1986, ar ko izveido īpašas kontroles un inspekcijas programmas konkrētām zvejniecībām un atceļ Īstenošanas lēmumus 2012/807/ES, 2013/328/ES, 2013/305/ES un 2014/156/ES.
Lēmums Nr. 4.1- 12e/163	Zemkopības ministrijas 2019. gada 30. decembra lēmums Nr. 4.1-12e/163 “Par mencu piezvejas izmantošanas un plekstu zvejas papildu regulējumu 2020. gadā sakarā ar mencu specializētās zvejas liegumu”
LZIKIS	Latvijas Zivsaimniecības integrētās kontroles un informācijas sistēma
NNN zveja	Nelegāla, neregistrēta un neregulēta zveja
Noteikumi Nr. 296	Ministru kabineta 2007. gada 2. maija noteikumu Nr. 296 “Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos”
Noteikumi Nr. 94	Ministru kabineta 2018. gada 20. februāra noteikumi Nr. 94 “Nozvejoto zivju izkraušanas kontroles un zivju tirdzniecības un transporta objektu, kā arī noliktavu un ražošanas telpu pārbaudes noteikumi”
Regula Nr. 1005/2008	Padomes 2008. gada 29. septembra Regula (EK) Nr. 1005/2008, ar ko izveido Kopienas sistēmu, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, un ar ko groza Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1936/2001 un (EK) Nr. 601/2004, un ar ko atceļ Regulas (EK) Nr. 1093/94 un (EK) Nr. 1447/1999
Regula Nr. 1224/2009	Padomes 2009. gada 20. novembra Regula (EK) Nr. 1224/2009, ar ko izveido Kopienas kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem, un groza Regulas (EK) Nr. 847/96, (EK) Nr. 2371/2002, (EK) Nr. 811/2004, (EK) Nr. 768/2005, (EK) Nr. 2115/2005, (EK) Nr. 2166/2005, (EK) Nr. 388/2006, (EK) Nr. 509/2007, (EK) Nr. 676/2007, (EK) Nr. 1098/2007, (EK) Nr. 1300/2008 un (EK) Nr. 1342/2008, un atceļ Regulas (EEK) Nr. 2847/93, (EK) Nr. 1627/94 un (EK) Nr. 1966/2006
Regula	Komisijas 2019. gada 22. jūlija Īstenošanas regula (ES) 2019/1248, ar ko nosaka pasākumus ar mērķi samazināt nopietnu apdraudējumu

Nr. 2019/1248	mencas (<i>Gadus morhua</i>) Baltijas jūras austrumdaļas krājuma saglabāšanai (zaudējusi spēku)
Regula Nr. 2019/833	Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. maija Regula (ES) 2019/833, ar kuru nosaka saglabāšanas un izpildes panākšanas pasākumus, kas piemērojami Ziemeļrietumu Atlantijas zvejniecības organizācijas pārvaldības apgabalā, groza Regulu (ES) 2016/1627 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2115/2005 un (EK) Nr. 1386/2007
Regula Nr. 404/2011	Komisijas 2011. gada 8. aprīļa Īstenošanas regula (ES) Nr. 404/2011, ar kuru pieņem sīki izstrādātus noteikumus par to, kā īstenojama Padomes Regula (EK) Nr. 1224/2009, ar ko izveido Kopienas kontroles sistēmu, lai nodrošinātu atbilstību kopējās zivsaimniecības politikas noteikumiem
Regula Nr. 508/2014	Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regula (ES) Nr. 508/2014 par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un ar ko atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2328/2003, (EK) Nr. 861/2006, (EK) Nr. 1198/2006 un (EK) Nr. 791/2007 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1255/2011
RP	Rīcības programma zivsaimniecības attīstībai 2014. – 2020. gadam
RVP	Reģionālā vides pārvalde
UN/CEFACT	Apvienoto Nāciju Organizācijas Tirdzniecības un elektronisku darījumu veicināšanas centrs
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VMS	Kuģu satelītnovērošanas sistēma
VSS	Valsts sekretāru sanāksme
VVD	Valsts vides dienests
ZKD	Zvejas kontroles departaments
ZM	Zemkopības ministrija
Zvejas kontroles programma	Latvijas Nacionālā jūras zvejas kontroles programma 2014. – 2020. gadam
Zvejas produkti	Jūrā nozvejotās un akvakultūrā izaudzētās zivis

Ievads

Zvejas kontroles programma ir vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments jūras zvejas un ar to saistīto darbību kontroles un uzraudzības nodrošināšanai, saskaņā ar regulas Nr. 1224/2009 5. un 46. pantu.

Zvejas kontroles programma ir arī viens no *ex ante* kritērijiem finansējuma pieejamībai no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (Regulas Nr. 508/2014 9. pants).

VARAMInf_090320_zvej kontr

Zvejas kontroles programma izskatīta Ministru kabineta 2014. gada 18. februāra sēdē (sēdes protokola Nr. 10, 28.§) un iesniegta EK.

VARAM ir sagatavojusi šo informatīvo ziņojumu par Zvejas kontroles programmas izpildi laikā no 2018. līdz 2019. gadam.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 18. februāra sēdes protokola Nr. 10 28.§ “Informatīvais ziņojums “Latvijas Nacionālā jūras zvejas kontroles programma 2014. – 2020. gadam”” 4. punktu informatīvais ziņojums par Zvejas kontroles programmas izpildi Ministru kabinetā jāsniedz reizi divos gados.

1. Pieejamie kontroles resursi

1.1. Tehniskie kontroles līdzekļi

Zvejas kontrolē tiek attīstītas un izmantotas tehnoloģijas – informācijas sistēmas un moderns aprīkojums, tādējādi fiziskās kontroles atbalstot ar datu bāzēs automātiski izskaitļojamiem iespējamiem pārkāpumiem un riska objektiem.

Ar VMS un ERS ir aprīkoti 100 % jeb 55 Latvijas zvejas kuģi, kuriem šo sistēmu uzstādīšanu un lietošanu nosaka:

- 1) regulas Nr. 1224/2009 9., 11., 12. un 71. pants,
- 2) regulas Nr. 404/2011 18. – 28. pants
- 3) noteikumu Nr. 296 8.13. punkts.

Saskaņā ar regulas Nr. 1224/2009 9. pantu un regulas Nr. 404/2011 18. pantu, VMS uzstādīšana zvejas kuģiem ir obligāta ES un trešo valstu prasība, lai veiktu zvejas darbības.

Tā ir neatņemama zvejas kontroles procesa sastāvdaļa, kas ļauj noteikt zvejas kuģa atrašanās vietu un pārvietošanās ātrumu un veikt visas nepieciešamās datu pārbaudes procedūras un nelegālo darbību noteikšanu. VMS nodrošina datu saņemšanu no zvejas kuģu satelīt-raidītājiem, to apstrādi, uzglabāšanu datu bāzē un pārsūtīšanu adresātiem pēc iepriekš definētiem nosacījumiem.

2018. gadā VMS pievienots jauns ES vienotais datu apmaiņas modulis, kas nodrošina VMS datu plūsmu uz ES kontrolējošām institūcijām un citām ES dalībvalstīm.

Ar nepieciešamiem uzlabojumiem ERS un tās ieviešanu zvejas kuģos ir izpildītas attiecīgas Latvijas saistības, kas noteiktas regulas Nr. 1224/2009 15., 22. un 24. pantā. Izmantojot mobilo aplikāciju, visiem VVD jūras zvejas kontroles inspektoriem ir piekļuve ERS un VMS.

ERS ir obligāta zivsaimniecības datu aprites sistēma, kas veidota vienotā formātā visās ES dalībvalstīs. Tā ir ZM pārziņā esošās valsts informācijas sistēmas jeb LZIKIS apakšmodulis.

Latvijas zvejas kuģos uzstādītā ERS nodrošina ar zvejas darbībām saistīto datu ievadīšanu un automātisku nosūtīšanu uz LZIKIS, izmantojot satelīt-sakarus vai interneta starpniecību. LZIKIS veic automātisku nozvejas datu un iesniegtās informācijas pārbaudi tiešsaistē. ERS aizvieto papīra formāta zvejas žurnālus, kas būtiski samazina administratīvo slogu gan operatoriem, gan arī kontroles dienestam.

LZIKIS nodrošina informācijas apkopošanu par Latvijas zvejas kuģu zvejas datiem, zvejas pārkāpumiem, zivju izkraušanu, zivju pirmo pirkumu cenām, zvejas kuģu sarakstiem un zvejnieku un zivju pircēju reģistru. Tāpat tā nodrošina arī zivsaimniecības nozares informatīvo atbalstu gan nacionālo, gan ES kontroles institūciju vajadzībām Latvijā un ES (piemēram, EK Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorāts, Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāts un Eiropas Zvejas kontroles aģentūra), kā arī nepieciešamo atskaišu sagatavošanu LZIKIS lietotājiem.

Visa ar rūpniecisko zveju Baltijas jūrā saistītā informācija ir pieejama tikai elektroniski. Visi jūras zvejas kontroles inspektori ir apgādāti ar planšetdatoriem un mobilām drukāšanas iekārtām, ar kuru palīdzību inspekcijas laikā ir nodrošināta attālināta piekļuve LZIKIS un VMS aktuālajiem datiem.

2018. gada 1. jūnijā LZIKIS papildināta ar zvejas produktu izsekojamības apakšmoduli. Tādā veidā nodrošinot zvejas produktu izsekojamību saskaņā ar regulas Nr. 1224/2009 58. panta un regulas Nr. 404/2011 67. un 68. panta prasībām.

Regulas Nr. 1224/2009 58. panta pirmā daļa noteic, ka visu zvejas un akvakultūras produktu partijas no nozvejas vai no ieguves līdz mazumtirdzniecības vietai ir izsekojamas visos ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmos. Tāpat arī regulas Nr. 404/2011 67. panta piektā daļa paredz, ka informācija par partiju ir pieejama visos ražošanas, apstrādes un izplatīšanas posmos tādā veidā, lai dalībvalstu kompetentās iestādes varētu tai piekļūt jebkurā laikā.

Tādēļ ar RP pasākuma “Kontrole un izpilde” atbalstu 2018. gadā iegādātas arī portatīvās drukāšanas iekārtas ar pašlīmējoša marķējuma drukāšanas iespējām, nodrošinot iespēju pievienot zvejas produktu iepakojumam inspektoru atzīmes par zvejas produktu marķējuma kontroli. Tāpat pēc 2020. gadā plānotās pārejas uz elektronisko inspekciju ziņojumu aprites sistēmu, pārbaudes vietā varēs izdrukāt inspekcijas ziņojumu.

2019. gadā RP pasākuma “Kontrole un izpilde” projektā “Zvejas kontroles un pārraudzības sistēmas efektivitātes palielināšana – EK UN/CEFACT standartu ieviešanai un nelegālas, neregistrētas un neregulētas zvejas aizkavēšanai” ZM īstenoja LZIKIS izsekojamības apakšmoduļa papildinājumu izstrādi. Rezultātā – apakšmodulis funkcionāli uzlabots, ieviesti EK apstiprinātie UN/CEFACT standarti, kā arī pilnveidotas NNN zvejas aizkavēšanā iesaistīto ZM darbinieku zināšanas.

2018. gadā ar RP pasākuma “Kontrole un izpilde” atbalstu iegādātas GoPro kameras inspekcijas gaitas un pierādījumu fiksēšanai un termokameras objektu novērošanai diennakts tumšajā laikā, palielinot pārkāpumu atklāšanas iespējas un spēju atklāt nelegālu lomu slēpšanu zvejas kuģos. Savukārt 2019. gadā iegādāti zivju šķirošanas galdi, kā arī elektroniskie svāri un svaru indikatori.

Ar Latvijas Zivju fonda un RP pasākuma “Kontrole un izpilde” atbalstu VVD pārskata periodā iegādājās tādu tehnisko zvejas kontroles aprīkojumu kā, piemēram, planšetdatorus, portatīvās drukāšanas iekārtas un nepārtrauktās barošanas bloku VMS darbībai.

1.2. Personāls

Zvejas kontroles programmā paredzēts, ka, lai VARAM varētu nodrošināt Latvijas jūras zvejas kontroli atbilstoši ES prasībām, VVD darbinieku skaits jūras zvejas kontroles jomā nepieciešams vismaz 2013. gada apmērā t. i. 36 darbinieki.

Arī 2018. un 2019. gadā jūras zvejas kontroli veica 36 VVD inspektori un darbinieki. Amata vietu sadalījums bija sekojošs: sešas amata vietas ZKD Jūras kontroles daļā (tajā skaitā viens RP pasākuma “Kontrole un izpilde” un citu projektu vadītājs), septiņas – ZKD Zvejas pārraudzības daļā, četras – Lielrīgas RVP, astoņas – Liepājas RVP, trīs – Valmieras RVP un astoņas Ventspils RVP.

Lai uzlabotu zvejas kontroles administratīvās spējas, paaugstinātu inspektoru profesionālo kvalifikāciju un attīstītu sadarbību ar kaimiņvalstu zvejas kontroles dienestiem, VVD regulāri organizē seminārus inspektoriem, kā arī kopīgus reidus Baltijas jūrā ar citu dalībvalstu zvejas kontroles inspektoriem.

2018. un 2019. gadā īstenojot dažādus RP pasākuma “Kontrole un izpilde” finansētus projektus¹:

– VVD zvejas kontroles inspektori kopā ar citu Baltijas jūras valstu inspektoriem piedalījās četrās kampaņas inspekcijās Baltijas jūras ostās un

¹ Skatīt VVD tīmekļvietnē: <http://www.vvd.gov.lv/projekti/es-fondi-2014-2020-ejzf/>

četrās jūras inspekcijās saskaņā ar Baltijas Jūras kopīgo resursu izmantošanas plānu;

- VVD zvejas kontroles inspektori un speciālisti un ZM darbinieki piedalījās dažādās Eiropas Zvejas kontroles aģentūras rīkotās apmācībās;

- VVD zvejas kontroles inspektori piedalījās divās Ziemeļrietumu un divās Ziemeļaustrumu Atlantijas zvejniecības organizāciju kontroles misijās;

- VVD organizēja divus seminārus jūras zvejas kontroles inspektoriem un speciālistiem par zvejas kontroli un zvejas produktu izsekojamību, papildinot un pārbaudot to profesionālās zināšanas un prasmes;

- Latvijas, Igaunijas un Lietuvas zvejas kontroles inspektori un speciālisti tikās kopīgā pieredzes apmaiņas pasākumā 2018. gadā Rīgā;

- 2019. gadā VVD organizēja jūras zvejas kontroles inspektoru pieredzes apmaiņas un kontroles prasmju uzlabošanas pasākumu Lietuvā un Igaunijā.

Nemot vērā regulas Nr. 1005/2008² 14., 16., 17., 21. 42. panta un II pielikuma prasības NNN zvejas darbību novēršanai, ir pieņemti noteikumi Nr. 94.

Noteikumos Nr. 94 ir noteikts ZM pienākums zvejas produktu eksporta gadījumā apstiprināt nozvejas sertifikātu datu atbilstību Latvijas zvejnieku nozvejai un šo nozveju izcelsmes legalitāti (27.1., 28.1. un 29.1. apakšpunkts), kā ar VID pienākums robežšķērsošanas vietās un muitas iestādēs iekšzemē kontrolēt zvejas produktu importam, eksportam un reeksportam nepieciešamos nozvejas sertifikātus (27.4., 28.5. un 29.3. apakšpunkts), kā arī pēc VVD pieprasījuma nodrošināt kravas fiziskās pārbaudes.

Šo uzdevumu veikšanu nodrošināja četri ZM darbinieki un 116 VID Muitas pārvaldes darbinieki. Vienlaikus, EK regulas Nr. 1005/2008 īstenošanā, ZM veic arī Latvijas vienotās iestādes funkcijas, nodrošinot sadarbību ar ES dalībvalstīm un trešo valstu administratīvajām iestādēm NNN zvejas aizkavēšanas jautājumos.

1.3. Finanšu resursi

Lai stiprinātu jūras zvejas kontroli, 2013. gadā VVD piešķirts papildu finansējums, kas tādā pašā apjomā saglabāts arī 2018. un 2019. gadā (kopējais finansējums gadā 1 268 360 *euro*).

2018. un 2019. gadā VVD jūras zvejas kontroles kapacitātes uzlabošanai aktīvi izmantoja RP pasākumā “Kontrole un izpilde” pieejamo publisko finansējumu. Attiecīgi īstenojot šādus projektus:

- “Zvejas kontroles uzlabošana” ar kopējo publisko finansējumu 185 629,36 *euro*;
- “Zvejas kontroles aprīkojuma un inspektoru kvalifikācijas pilnveidošana” ar kopējo publisko finansējumu 64 576,36 *euro*;
- “Zvejas kontroles personāla apmācība un aprīkojuma iegāde” ar kopējo publisko finansējumu 77 603,26 *euro*.

Kopējais RP pasākumā “Kontrole un izpilde” pieejamais publiskais finansējums visā 2014.-2020. gada plānošanas periodā ir 6,06 milj. *euro*. Kopš minētā pasākuma “Kontrole un izpilde” īstenošanas uzsākšanas līdz 2019. gada beigām kopā tajā apstiprināti deviņi projektu iesniegumi par kopējo publisko finansējumu 1,2 milj. *euro* (20 %), tajā skaitā daļēji vai pilnībā apmaksāti seši projekti par kopējo publisko finansējumu 0,88 milj. *euro* (15 %).

Saskaņā ar regulas Nr. 2019/833 3. panta 30. punktu un 27. panta 2. punktu dalībvalstīm ikvienā zvejas kuģī laikā, kad tas veic zvejas darbības Ziemeļrietumu Atlantijas zvejniecības organizācijas pārvaldības apgabalā, ir jānodrošina vismaz viens sertificēts un pilnvarots novērotājs, kas novēros, pārvaldīs un vāks informāciju par kuģa zvejas darbībām.

Novērotāju nodrošināšanas izmaksas 2020. gadā paredzamas apmēram 18 000 *euro* (viena speciāli apmācīta novērotāja viena diena – 145 *euro*, divi zvejas reisi, 121 zvejas diena). Saskaņā ar regulas Nr. 2019/833 27. panta 14. punktu, lai novērotājs būtu finansiāli neatkarīgs no zvejnieka, novērotāju izmaksas nedrīkst nodrošināt paši zvejnieki, bet tās ir jānodrošina no dalībvalsts puses.

Regulas 1224/2009 41. panta 2. punkts noteic, ka dalībvalstīm jāveic zvejas kuģu dzinēju jaudas atbilstības mērījumi. Šādas pārbaudes atbilstoši noteikumu Nr. 296 29.¹ punktam veic Latvijas Jūras akadēmija. Šīs prasības nodrošināšanas izmaksas 2020. gadā paredzamas apmēram 6 000 *euro* (trīs dzinēju jaudas pārbaudes).

Saskaņā ar minēto normu dzinēju jaudas pārbaudes izmaksas sedz VVD. Šo noteikumu grozījumu projekta Nr. VSS-1213³ 1.15. apakšpunkts paredz, ka dzinēja jaudas neatbilstības gadījumos VVD no uzņēmēja varēs pieprasīt dzinēja jaudas pārbaudes izmaksu atmaksu.

³ Skatīt: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40481270>

2. Inspekciju intensitāte un riska analīze

VVD katru mēnesi veic riska analīzi, ņemot vērā zvejas pārbaužu datus un Zvejas kontroles programmā norādītos kritērijus. Saskaņā ar riska analīzes datiem, kopš 2019. gada zvejas kuģus iedala četrās riska kategorijās – zema, vidēja, augsta un ļoti augsta riska līmeņa zvejas kuģi. Vadoties no šiem riska līmeņiem, tiek plānotas pārbaudes, kuru intensitāte ir atspoguļota 1., 2. un 3. tabulā.

EK īstenošanas lēmums Nr. 2018/1986 (1. panta 2. punkts, 13. pants un III pielikuma 4. punkts) ar 2019. gada 1. janvāri atceļ ES dalībvalstīm iepriekš noteiktos un arī Latvijas Zvejas kontroles programmā attiecīgi plānotos zvejas kontroles mērķkritērijus augsta riska un ļoti augsta riska zvejas kuģiem (jūrā attiecīgi 2,5 % un 5 % kuģu pārbaužu un ostās attiecīgi 10 % un 15 % kuģu pārbaužu). To vietā noteikts, ka augsta riska un ļoti augsta riska zvejas kuģiem jūrā un ostās jāvelta vismaz 60 % no zvejas reisu pārbaudēm kopumā.

1. tabula. Jūrā veikto inspekciju intensitāte

Gads	Zvejas reisu pārbaudes jūrā, kurus veic augsta riskā zvejas kuģiem	Zvejas reisu pārbaudes jūrā, kurus veic augsta riska zvejas kuģiem, %	Zvejas reisu pārbaudes jūrā, kurus veic ļoti augsta riska zvejas kuģiem	Zvejas reisu pārbaudes jūrā, kurus veic ļoti augsta riska zvejas kuģiem, %
2018	55	2,81	48	2,52
Gads	Vismaz 60 % no visām zvejas kuģu pārbaudēm jūrā ir veiktas zvejas kuģos, kas pieder pie flotes segmentiem divās augstākā riska kategorijās, pārbaudē skaits		Vismaz 60 % no visām zvejas kuģu pārbaudēm jūrā ir veiktas zvejas kuģos, kas pieder pie flotes segmentiem divās augstākā riska kategorijās, %	
2019	108		90	

2018. gadā mencas, laša, reņģes un brētliņas zvejas reisu kuģiem Zvejas kontroles programmā plānotais jūras inspekciju mērķis augsta riska kuģiem – vismaz 2,5 % pārbaudē – ir izpildīts. Savukārt ļoti augsta riska kuģiem – vismaz 5 % pārbaudē – nav sasniegts. Galvenais iemesls jūras pārbaudē noteiktā skaita nesasniedzšanai joprojām ir laika apstākļi jūrā, kad ir neiespējama vai apgrūtināta inspekcijas laivas nolaišana jūrā un inspektoru droša uzkāpšana uz zvejas kuģiem (vēja ātrumam jābūt ne vairāk par septiņiem mezgliem (3,6 m/s)). Tāpat arī ne vienmēr iespējams nodrošināt kuģi, no kura veikt inspekcijas jūrā Liepājas vai Ventspils rajonā.

2019. gadā pārbaudēti 90 % kuģu, kuri pieder flotes segmentiem divās augstākajās riska kategorijās.

87 % jeb 53 kuģi no Latvijas jūras ūdeņos zvejojošajiem kuģiem zvejo augsta un ļoti augsta riska segmentos (kuģi, kuri zvejo ar traļiem), un tikai 13 % jeb astoņi kuģi zvejo zema riska segmentā (laivas, kuras zvejo ar grunts pasīvajiem rīkiem), tāpēc arī pārbaudītais % ir tik augsts. Kopumā Latvijas zvejas kuģi zvejo trīs augsta riska segmentos un tikai vienā zema riska segmentā. Zema riska segmenta kuģi zvejo galvenokārt tikai pie Liepājas krastiem.

2. tabula. Ostās veikto inspekciju intensitāte

Gads	Augsta riska kuģu izkraušanās pārbaūžu skaits ostā	Ostā veiktas inspekcijas, ko piemēro vismaz 10 % no kopējiem daudzumiem, kurus izkrāvuši augsta riska zvejas kuģi, %	Ļoti augsta riska kuģu izkraušanās gadījumi ostā	Ostā veiktas inspekcijas, ko piemēro vismaz 15 % no kopējiem daudzumiem, kurus izkrāvuši ļoti augsta riska zvejas kuģi, %
2018	285	14,54	293	15,36
Gads	Vismaz 60 % no visām zvejas kuģu pārbaudēm ostās ir veiktas zvejas kuģos, kas pieder pie flotes segmentiem divās augstākā riska kategorijās, pārbaūžu skaits		Vismaz 60 % no visām zvejas kuģu pārbaudēm ostās ir veiktas zvejas kuģos, kas pieder pie flotes segmentiem divās augstākā riska kategorijās, %	
2019	609		92 %	

Attiecībā par inspekcijām, ko veic zvejas kuģiem vai citiem operatoriem, kuri iesaistījušies mencas, laša, reņģes un brētliņas zvejā (tajā skaitā par dokumentos balstītu kontroli un inspekcijām ostās vai pirmās pārdošanas vietā) 2018. gadā ir sasniegti Zvejas kontroles programmā noteiktie mērķa kritēriji (2. tabulā minētie 10 un 15 %).

Augsta riska zvejas kuģi pārbaudīti 14,54 % gadījumu, kas ir vairāk nekā plānotais 10 % mērķkritērijs. Pārbaudot nozvejoto zivju izkraušanu ostā, ir daudz lielāka iespējamība konstatēt pārkāpumus nekā, veicot zvejas kuģa pārbaudi jūrā. Tāpēc, veicot regulāru un biežu zvejas kuģu kontroli ostās zivju izkraušanas laikā, notiek gan pārkāpumu prevencija, gan konstatēšana. Pēdējo gadu laikā visi smagie zvejas pārkāpumi ir konstatēti tieši ostās. Turklāt, ne vienmēr var tikt nodrošināta kuģu kontrole jūrā gan hidrometeoroloģisko apstākļu, gan kuģošanas līdzekļu dēļ, taču ostā to var veikt vienmēr jebkuros apstākļos.

2019. gadā ostās pārbaudīti 92 % kuģu, kuri pieder flotes segmentiem divās augstākajās riska kategorijās.

3. tabula.

Zvejas produktu uzglabāšanas, transportēšanas un tirdzniecības inspekciju intensitāte

Gads	Pārbaudes zivju uzglabāšanas, transportēšanas un tirdzniecības vietās, pārbažu skaits
2018	248
2019	286

Attiecībā par inspekcijām, ko veic operatoriem, kuri iesaistījušies mencas, laša, reņģes un brētliņas uzglabāšanā, transportēšanā un tirdzniecībā, Zvejas kontroles programmā noteiktais mērķa lielums (katra RVP veic vismaz piecas inspekcijas katru mēnesi) ir izpildīts gan 2018., gan 2019. gadā. Lielrīgas, Valmieras, Ventspils un Liepājas RVP veic vismaz piecas inspekcijas mēnesī, kas kopā ir vismaz 240 pārbažu gadā.

VVD veic zivju importētāja iesniegtā nozvejas sertifikātā minētās informācijas pārbaudi, apstiprinot importējamo zivju izcelsmes likumību. 2019. gadā iesniegts un līdz ar to arī pārbaudīts mazāk sertifikātu nekā 2018. gadā (4. tabula).

4. tabula. Neregistrētu, nelegāli iegūtu un neregulētas zvejas produkcijas kontrole

Gads	Izskatītie zivju importētāja nozvejas sertifikāti, skaits
2018	968
2019	948

ZM veic zivju eksportētāja iesniegtā nozvejas sertifikātā minētās informācijas pārbaudi, apstiprinot sertifikāta datu atbilstību Latvijas zvejnieku nozvejai un nozvejas izcelsmes legalitāti (5. tabula).

5. tabula. Apstiprinātie nozvejas sertifikāti

Gads	Apstiprinātie nozvejas sertifikāti zvejas produktu eksportam
2018	627
2019	399

3. Normatīvais regulējums

Kopumā jūras zvejas kontroles inspekcijas procedūras un atsevišķu zivju sugu kontroles nosacījumi saglabājušies iepriekšējie, kā to paredz Regulas Nr. 404/2011 102., 103., 104., 105., 106. un 107. pants un Zvejas kontroles programma.

Kopš 2019. gada 1. janvāra ir mainījušies zvejas kontroles mērķkritēriji augsta riska un ļoti augsta riska zvejas kuģiem jūrā un ostās (skatīt 2. nodaļu).

Nostiprinot LZIKIS izsekojamības apakšmoduļa normatīvo regulējumu, 2018. gada 23. februārī stājās spēkā noteikumi Nr. 94. Minēto noteikumu 19., 20., 21. un 22. punktā minētās prasības par produktu elektronisko izsekojamību tirgū un informācijas sistēmā ievadāmajiem datiem par darbībām ar produktiem stājās spēkā 2018. gada 1. jūnijā.

Paredzot papildu pasākumus Baltijas jūras austrumdaļas mencu krājuma saglabāšanai, no 2019. gada 24. jūlijam līdz 31. decembrim spēkā bija regula Nr. 2019/1248. Šīs regulas 2. panta 1. punktā bija paredzēta specializētās mencu zvejas slēgšana Baltijas jūras 24., 25. un 26. apakšrajonā ar atsevišķiem izņēmumiem piekrastes zvejā. Daļa Latvijas piekrastes ūdeņu ietilpst Baltijas jūras 26. apakšrajonā (Nīcas un Rucavas pagastam, kā arī daļai no Liepājas pilsētas pieguļošie ūdeņi).

Minētie mencas neatliekamie saglabāšanas pasākumi īstenoti, ieviešot papildu kontroles prasības piekrastes zvejniekiem, kuri zvejo 26. apakšrajonā (tajā skaitā ziņošana VVD par plānoto laiku zvejnieku iziešanai jūrā un ienākšanai zivju izkraušanas vietā).

4. Noslēgums

Kopumā 2018. un 2019. gadā Zvejas kontroles programma ieviesta sekmīgi, nodrošinot ES jūras zvejas kontroles prasību īstenošanu.

Izpildīts EK Rīcības plāns zivsaimniecības kontroles sistēmas uzlabošanai Latvijā, tajā skaitā nodrošināta LZIKIS darbība, kontroles informācijas aprītei un plānošanai pilnībā notiekot elektroniski.

2018. un 2019. gadā nav samazināts jūras zvejas kontroles darbinieku skaits, kas, saskaņā ar Zvejas kontroles programmā minēto, saglabāts vismaz 2013. gada līmenī (jūras zvejas kontroli Latvijā veic 36 darbinieki).

Kopš 2013. gada nodrošināts Zvejas kontroles programmā norādītais nepieciešamais finansējums jūras zvejas kontrolei.

Zvejas produktu izkraušanas jūras zvejas ostās un zvejas produktu uzglabāšana, transportēšana un tirdzniecība kontrolēta atbilstoši inspekciju intensitātes rādītājiem. Nelabvēlīgu laikapstākļu un kontroles kuģu nepieejamības dēļ jūras zvejas kontroli jūrā 2018. gadā nav bijis iespējams izpildīt nepieciešamā intensitātē Savukārt 2019. gadā tika sasniegti izvirzītie mērķi zvejas kuģu kontrolei jūrā.

Zvejas kontroles programmā aprakstītās inspekcijas procedūras un atsevišķu zivju sugu kontroles nosacījumi būtībā saglabājušies iepriekšējie, izņemot mencu zveju. Ņemot vērā mencu specializētās zvejas liegumu, tika pievērsta pastiprināta uzmanība šim zvejas veidam. Veicot inspekcijas jūrā un ostās, inspektori pastiprināti kontrolēja mencu piezvejas nosacījumu ievērošanu.

Saskaņā ar ZM 2019. gada 30. decembra lēmumu Nr. 4.1-12e/163⁴ "Par mencu piezvejas izmantošanas un plekstu zvejas papildu regulējumu 2020. gadā sakarā ar mencu specializētās zvejas liegumu" arī 2020. gadā ir noteikti vairāki pastiprinātas kontroles pasākumi un papildu prasības zvejniekiem, lai nodrošinātu mencu piezvejas kvotas ievērošanu.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs

J. Pūce

Šļaukstiņš, 67026523
valdimarts.slaukstins@varam.gov.lv

Šmite, 67408169
evija.smite@vvd.gov.lv

⁴ Skatīt: <https://www.vestnesis.lv/op/2020/1.1>